

Oxfam Novib  
Postbus 30919  
2500 GX DEN HAAG

**Ministerie van Economische  
Zaken, Landbouw en  
Innovatie**  
Postbus 20401  
2500 EK Den Haag  
**Ministerie van Buitenlandse  
Zaken**  
Postbus 20061  
2500 EB Den Haag

Datum 24 oktober 2011  
Betreft Rapport Land and Power

**Onze Referentie**  
237273

Geachte mevrouw K.,

Hartelijk dank voor het toezenden van het rapport *Land and Power*. Oxfam zet hierin een beeld neer van de beweegredenen voor (inter)nationale investeringen in landbouwgrond, de problemen die zich hierbij voordoen, de kansen die deze eventueel kunnen bieden en de verantwoordelijkheden hierbij van zowel landen als de private sector. Helaas komt het nog te vaak voor dat de lokale bevolking zonder enig overleg hun huizen en broodwinning verliezen – soms met geweld – zonder dat daar enige compensatie tegenover staat. Bij deze landdeals zijn zowel internationale als nationale investeerders betrokken.

Deze landdeals hangen samen met structurele veranderingen in het mondiale voedselsysteem. Zoals u ook benoemt in uw brief stijgt de vraag naar voedsel, ondervinden wij de gevolgen van klimaatverandering, wordt water schaarser en worden biobrandstoffen steeds prominenter in onze energievoorziening. Grootschalige investeringen in de agrarische sector zijn nodig om de voedselproductie in de komende decennia op een duurzame wijze te verhogen. Landdeals moeten tegen deze achtergrond dan ook gezien worden als het gevolg van de toegenomen vraag naar agrarische producten, waarbij de acquisitie van land een manier is om toegang tot deze producten te verkrijgen.

Hoewel landacquisitie een legitieme manier is om in de landbouw te investeren, is land wel een bijzondere productiefactor met belangrijke sociale, culturele en economische waarde. Landdeals moeten dan ook op een transparante en inclusieve wijze gesloten worden, met oog voor de lokale bevolking. In de eerste plaats staan nationale overheden daarvoor aan de lat. Ruimtelijke ordening en landrechten behoren tot de soevereiniteit van landen zelf en zij hebben de verantwoordelijkheid om te zorgen dat een landdeal gunstige economische effecten heeft, dat de lokale bevolking geen onrecht aangedaan wordt en dat waar nodig passende compensatie wordt geboden.

De lokale bevolking op zijn beurt moet in staat zijn om zich te manifesteren als zij gedupeerd wordt door landdeals en burgers moeten hun rechten op kunnen eisen. Daarnaast mogen ook investeerders hun verantwoordelijkheden niet ontlopen en moeten zij op een verantwoorde wijze opereren. Door in te zetten op deze punten ontstaat de mogelijkheid om landdeals te sluiten die recht doen aan de belangen van nationale overheden, de lokale bevolking en investeerders.

Ministerie van Economische  
Zaken, Landbouw en  
Innovatie

Ministerie van Buitenlandse  
Zaken

Onze Referentie  
237273

Nederland richt zijn beleid dan ook op het helpen creëren van dergelijke zogenaamde 'win-win-win' mogelijkheden. Zo zijn een tiental Nederlandse ambassades actief met hun partners in het bevorderen van de toegang en naleving van land(gebruiks)rechten omdat die vaak een voorwaarde vormen voor het verhogen van voedselzekerheid en inclusieve economische groei. Zo zet Nederland zich al jaren ook heel concreet in om in ontwikkelingslanden de lokale bevolking te helpen om landrechten te krijgen dan wel op te eisen, onder andere via ondersteuning van de International Land Coalition, GRAIN en de IS Academie Land Governance for Equitable and Sustainable Development. Daarnaast verwacht de regering van Nederlandse bedrijven dat zij de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen implementeren en vraagt bij toekenning van subsidies expliciet om er op toe te zien dat deze richtlijnen worden nageleefd. Met deze geïntegreerde inzet, zoals ook beschreven in de antwoorden van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken op vragen van Tweede Kamerlid Dijkers naar aanleiding van het Oxfam rapport, wil Nederland bijdragen aan meer kennis, capaciteit en inzicht bij nationale overheden, lokale bevolking en investeerders over duurzaam gebruik van land en investeringen hierin.

Wij ondersteunen dan ook de oproep die u aan de regering doet in uw brief om ons actief in te spannen om te voorkomen dat investeringen in land ten koste gaan van de lokale bevolking. Nederland zal zich inzetten om de *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security* tot een succes te maken. Wij delen uw mening dat *free, prior and informed consent* en gelijke rechten voor vrouwen hierin belangrijke elementen zijn. Nederland zal bovendien doorgaan met het ondersteunen van lokale gemeenschappen om hun landrechten op te eisen indien zij gedupeerd worden door een landdeal. Tot slot zal het onderschrijven van de OESO-richtlijnen door bedrijven die subsidies, leningen of garanties krijgen een voorwaarde blijven voor toegang tot de instrumenten van EL&I en BZ. Het Oxfam-rapport toont aan dat het van groot belang is dat we investeren in de wereldwijde duurzame voedselvoorziening.

Met de prioriteit die deze regering geeft aan lokale landbouwontwikkeling en voedselzekerheid, waarbij aansluiting wordt gezocht met kennis en kunde uit de private sector, draagt Nederland daar aan bij.

De Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

**Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie**

**Ministerie van Buitenlandse Zaken**

**Onze Referentie**  
237273

dr. Henk Bleker

dr. Ben Knapen

Cc. De Voorzitter van de Tweede Kamer, mw. G.A. Verbeet